

disciplin inden for Pressen, og hvor mange Nuancer i Anskuelser der derfor fremkom i de forskellige Blade, hvad enten de hørte til den bismarckske, den liberale, den augustenburgske, den sydtyske eller den østrigske Side. Af særlig Interesse er en lille Ekskurs om den tyske Presses Opfattelse af Bismarck som Statsmand og Menneske i Aarene 1864—66.

J. A. F.

Det har ofte vist sig, hvor meget Udbytte der kan faas af Forskninger i tyske Familiearkiver med Hensyn til Trediveaarskrigen. Et nyt Vidnesbyrd herom er Gymnasialprofessor J. Krebs' Skrift: *Aus dem Leben des kaiserlichen Feldmarschalls Grafen Melchior v. Hatzfeldt (1593—1631)* (Breslau 1910), der væsenligt er bygget paa Papirer i det Hatzfeldt-Wildenburgske Familiearkiv. Bogen fører levende ind i Officers- og Hververlivet paa hin Tid, og har for os Danske den særlige Interesse, at den bringer en Række Bidrag til Belysning af den kejserlige Okkupation af Vendsyssel og Thy 1627—29, idet Melchior v. Hatzfeldt førte et af de dér indkvarterede Regimenter. Vi faar en Række Enkeltheder af Værdi at vide, baade om de udskrevne Kontributioners Størrelse, om Indkvarteringens Fordeling og Tryk, og ikke mindst om den Modstand mod de fremmede, der fremkom fra Bønderne. Og mærkeligt nok faar vi her tillige nærmere Besked om det Krav paa Edsaflæggelse til Kejseren, som stilledes til hele Halvøens Befolkning i Slutn. af 1628, et Krav som hidtil kun har været lidet oplyst, og som vi ogsaa ser mødtes med Harne fra Befolkningens Side. Bogen bør ikke overses af dem, der vil sysselsætte sig med hin Tids Historie.

J. A. F.

Som bekendt naaede Samuel Rawson Gardiner ikke at fuldføre sit store Værk om den første engelske Revolution og Cromwells Historie. Arven maatte naturligt tilfalde den nulevende bedste Kender af Cromwell, Professor i Oxford C. H. Firth. Han har ogsaa nu udgivet *The last years of the Protectorate 1656—58*, V. 1—2 (London, 1909). Bogen er en tro Fortsættelse af Gardiners i udtømmende Kendskab til Kilderne, grundig kritisk Behandling, levende Sympathi for Cromwell forenet med en besindig Dom over hans Modstandere,

endelig ogsaa i den noget vidtdrevne kronologiske Ordning. Det er Forf.'s Hensigt at knytte hertil en Fremstilling af Tiden til Restaurationen og i den at optage en meget savnet Skildring af Englands sociale og økonomiske Forhold i hele den Cromwellske Periode. Størst Interesse har de Partier, der behandler Cromwells Stilling til Forslaget om hans Overtagelse af Kongetitlen og den ny Forfatning, samt hans udenrigske Politik, i hvilken jo ogsaa Krigen mellem Danmark og Sverige spillede en stor Rolle.

J. A. F.

I den ansete Samling *Bibliothèque d'histoire contemporaine* har E. Driault og G. Monod givet en Udsigt paa henved 700 Sider over den nyeste Tids Historie u. T.: *Évolution du monde moderne. Histoire politique et sociale (1815—1909)* (Paris, 1910). I den findes Eksempler paa Udlandets Uvidenhed om dansk Historie, saa meget tristere, som der paa Bogens Titelblad findes et saa udmærket Navn som G. Monods, og som Talen er om Forhold, der dels greb stærkt ind i Europas almindelige Historie, dels var direkte knyttet til Frankrigs. S. 272 hedder det, at Kristian IX 1863 vilde udstrække den danske Forfatning til sine tyske Hertugdømmer, og S. 280, at der i Freden i Prag indsattes en Bestemmelse, ved hvilken Preussen lovede at give Slesvig indtil Ejder tilbage til Danmark! For øvrigt er Danmarks Historie ikke nævnet efter 1866 undtagen i nogle Ord om de europæiske Forfatninger.

J. A. F.